

ΑΓΓΕΛΟΣ (διακόπων). Και μάλιστα καλλιτέχνιδες.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΑ.—άγαπούν εις τόν κόσμον!

ΑΓΓΕΛΟΣ (προσπαθών νά κρύψη τόν φόβον του). Και... ποίον θάνατον θά προτιμήσης, εμπορώ νά μάθω;

ΑΛΕΞΑΝΔΡΑ (έγειρομένη σοβαρά αλλά μη κλαίουσα πλέον). Γυναίκα πού έπεσε στά χέρια ανθρώπου σάν κ' έσέ, μπορεί νά είσαι βέβαιος ότι έλαβε καλά τά μέτρα της... (μειδιξ πικρώς). Τό βλέπεις αυτό έδω; (τείνει τόν παράμεσον της δεξιᾶς). Είνε δακτυλίδι άρχαίο. Τό γνωρίζεις;... Νά. Εί'ν' από εκείνα πού αναφέρετε καμμιά φορά στά ποιήματά σας, χωρίς νά τα ι-όητε ποτέ.

ΑΓΓΕΛΟΣ. Τό ξεύρω... τό είδα τόσες φορές.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΑ. Τό μυστικόν του όμως δέν τό ξεύρεις. Η στεφάνη του είνε πυξίς.

ΑΓΓΕΛΟΣ. Πυξίς... (κύπτει νά παρατηρήση).

ΑΛΕΞΑΝΔΡΑ. Μάλιστα πυξίς μικροσκοπική, εις τήν όποιαν χρησιμεύει ως πώμα στερεόν ό δακτυλιόλιθος. Έδω μέσα κλείεται ή ζωή και ή σωτηρία τού γενναίου ανθρώπου, πού έχει φιλότιμο, πού έχει καρδιά... Όταν τό πήρα έλεγα πώς θά είνε περιττόν... Άχ, δέν ήξευρα πώς είνε τόσω εύκολο νά παρουσιασθῆ εις τήν ζωήν περιστάσις, πού μόνος ό θάνατος νά είνε σωτηρία...

ΑΓΓΕΛΟΣ (γελών βεβιασμένος). Χά, χά, χά.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΑ. Γελᾷς;

ΑΓΓΕΛΟΣ. Δέν πιστεύω νά έχης τήν αξίωσι νά κλαίω.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΑ. Δέν θέλω νά γελᾷς, όταν έγώ πάσχω.

ΑΓΓΕΛΟΣ. Έλα δά. Χά, χά, χά.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΑ. Δέν θέλω νά γελᾷς (μετ' άποστροφῆς κεραυνοβόλου) όταν έγώ έτοιμάζωμικι νάποθάνω.

ΑΓΓΕΛΟΣ. Χά, χά, χά.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΑ (ίσταται πρὸς στιγμήν άναποφάσιτος). Νά λοιπόν, άπιστε! Με πέρνεις στό λαϊμό σου' (άνοίγει τήν στεφάνην τού δακτυλίου της και ροφᾷ τὸ έντός αὐτῆς δηλητήριο. Καταπίπτει επί τού ανακλίντρου κεραυνόπληκτος).

ΑΓΓΕΛΟΣ (έκβάλλει κραυγήν). 'Αλεξάνδρα! 'Αλεξάνδρα! Τί έκαμε! 'Αλεξάνδρα! ('Όρμᾷ πρὸς αὐτήν, τήν ψάφει, τήν άνεγείρει. 'Αλλ' είνε νεκρά. Τό ώχρον πρόσωπόν της είνε άπαισίως παραμορφωμένον υπό τού τελευταίου σπασμοῦ τῆς άγωνίας. 'Ο 'Αγγελος άπελπις, έξαλλος, γονυπετεί πρὸ αὐτῆς, βυθίζων τὰς χεῖρας εις τήν κόμην του). 'Α, Θεέ μου! τί έκαμα! τί έκαμα! 'Αλεξάνδρα! 'Αλεξάνδρα μου... (έγειρεται ως μανιώδης). Βοήθεια! βοήθεια! Τρέξετε! Δέν άκούει κανείς... (Ζητεῖ εις μάτην τόν κώδωνα επί τῆς τραπέζης) είνε ένώπιόν του και δέν τόν βλέπει. 'Όρμᾷ πρὸς τήν θύραν, τήν άνοίγει και έτοιμάζεται νά φωνάξῃ. 'Αλλά τόν άνακόπτει ό γέλωσ τῆς 'Αλεξάνδρας. Στρέφεται κατάπληκτος, κρατῶν ώς ήλίθιος τὸ άνοιχτόν θυροφύλλον). Μπᾶ!... Μπᾶ!... ('Εξέρχεται έκ τού στόθους του στεναγμόδ άνακουφί-

σεως και ή όψις του ήλαρύνεται). Μπα! Ψέμματα ήταν καλέ... ψέμματα.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΑ. Γιατί, κύριε, δέν αυτόκτόνησες και σύ, άφ' ου είδες ότι αυτόκτόνησα έγώ; Αὐτή είνε ή πίστις σου;

ΑΓΓΕΛΟΣ (περιχαρῆς). Ψέμματα ήταν!

ΑΛΕΞΑΝΔΡΑ (έγειρομένη). Γιατί τούλάχιστον δέν έλιποθύμησες; αἰ; Αὐτή ήταν ή λύπη σου;

ΑΓΓΕΛΟΣ (τόρα μόλις άφίων τὸ θυροφύλλον). Τί τέχνη! Ψέμματα ήταν!

ΑΛΕΞΑΝΔΡΑ. Μάλιστα, ψέμματα! Αὐτό ήταν ψέμματα. 'Ηθελα νά σου δείξω τί μπορώ νά κάμω σάν θέλω έγώ νά υποκριθῶ... νά σου δείξω ότι θά σε είχα τόρα πεπεισμένο, οὔτε κ' έγώ δέν ξέρω πώς τί, άν ήθελα νά μεταχειρισθῶ τήν τέχνη μου. 'Αλλά έγώ σε άγαπῶ με τήν καρδιά μου και όχι με τήν Τέχνη μου και γι' αὐτό δέν θέλησα νά το κάμω ποτέ. Βλέπε τόρα πόσον άνόητοι ήσαν οι φόβοι σου και πόσον άδικα τά παράπονά σου. Και άν έπίστεψες καλά, εί δέ... μη νομίσης ότι δέν έχω νά σου δώσω άκόμη και άλλας άποδείξεις.

ΑΓΓΕΛΟΣ. Πειὸ φοβερές, άδύνατο. ΑΛΕΞΑΝΔΡΑ. Και πειὸ φοβερές, σου δίδω τό λόγο μου. Τίποτε δέν είνε ή ένύπνωσις τού θανάτου έμπρὸς εις άλλας έντυπώσις πού εμπορώ νά σου προξενήσω. 'Αλλά είμαι βεβαία ότι δέν θά μου δώσης πλέον άφορμήν... Ψέμματα; Αἰ; Δέν πιστεύεις τόρα εις τήν άγάπη μου;

ΑΓΓΕΛΟΣ. 'Αλεξάνδρα, συγχώρεσέ με, ήμουν ένας άνόητος. Τόρα πιστεύω εις τήν άγάπη σου, όπως πιστεύω και εις τήν Τέχνη σου. 'Ο νοῦς μου έτρεφε τήν καρδιά μου τόσον καιρό τόρα με σοφίσματα. Μετανωῶ γι' αὐτό, μετανωῶ αληθινά. Τό πιστεύω και θά το πιστεύω πάντοτε. Εἰσαι άγγελος και μ' άγαπᾷς όπως σ' άγαπῶ κ' έγώ.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΑ (λαμβάνουσα τήν χεῖρά του). 'Αλήθεια, είσαι τόρα εύτυχῆς;

ΑΓΓΕΛΟΣ. 'Ω είμαι, είμαι πολύ (περιπίσσουνται άλλήλους και ανταλλάσσουν φιλημα. Πίπτει ή αὐλαία).

ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ΞΕΝΟΠΟΥΛΟΣ

ΑΝΟΙΚΤΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ

'Αγαπημένε μου φίλε!

Πολλοί φίλοι μου, πού θυμούνται τήν περασμένη μου καλοδοξία, ξιπάζονται νά με βλέπουν εφέτος κάπως άλλαγμένο. 'Ενας μάλιστα με ρώτησε και τό λόγο, θέλοντας νά μάθει ποιά έπίδραση μελέτης με κατάφερε. Και δέν είγε άδικο' γιατί τίς ιδέες, πού είνε ένα στήριγμα τῆς ζωῆς, βαρκοῦλες ή και θωρακωτά σ' άπεραντο πέλαγο τῆς έρευνας, τίς γυρίζει κατά τό ρεύμα του πολλές φορές ό σύφουνας τῆς μελέτης. Κι' έγώ δέν είνε μιά ή δύο φορές, πού παρασύρθηκα έτσι. Τάδυνατό μου πνεῦμα, ζητῶντας νά βρεῖ καλιὰ με γερά θεμέλια κ' έξετάζοντας τά διάφορα παλάτια, πού βιζιτάριζε, πολλές φορές σταμάτησε κάπως περισσότερο σέ τούτο ή σ' εκείνο τό παλάτι, πού δημιούργησε ένα άλλο πιδ δυνατό πνεῦμα. Χωρίς γι' αὐτό

ν' άπελπίζουμαι από τόν έαυτό μου, λογαριάζω, πώς έγώ δέν είμαι παρά ό ένας άδύνατος στό ένάμιση δισεκατομμύριο τούς άλλους, πού ζουνε σήμερα στη γῆς, πώς άνάμεσά τους άν ίσως κ' άλλάκερα έκατομμύρια με κάνουν νά πηγαίνω πίσω τους κάθε τόσο, όμως κ' έγώ σέ μερικές γιλιάδες ή έκατοντάδες θά γίνουμαι οδηγός. Νόμος τού Tarde' σκληρός νόμος τῆς ανθρώπινης ζωῆς! Μελέτη με είχε κάμει καλόδοξο, πού τήν έζήτησα έπίτηδες, άπογοητευμένος ίσως από τό τόρα και τά περασμένα. Μελέτη μου πήρε τό φανατισμό μου γιὰ κάθε τί! Κι' ή τελευταία μου μελέτη δέν έγεινε μέσα στους τέσσερους τοίχους τῆς βιβλιοθήκης, μπρὸς σέ τόμους Σχοπενχάουερ και Χάρτμαν, μα στην ίδια τῆ ζωῆ μου!

Αὐτές τίς μέρες θά γιορτάσω τό πέραςμα ενός χρόνου, πού ή ζωή μου αισθάνθηκε ένα μεγάλον πόνο, πού τῆς έγεινε και σταθμός. Πόνο, όμοιο με τόν πόνο μάνας, πού βλέπει νεκρό τό μονάκριβό της τό παιδί! όμοιο με τόν πόνο παλικαριού, πού ή λυγερή του τόν άφίνει και γίνεται τέρι σ' άλλονα! Κι' ό πόνος αὐτός βαθειά χτύπησε και πνεῦμα και κορμί!

'Ενας ποιητής με πολλή ψυχή, στους πολλούς περισσότερο γνωστός από τους στίχους του παρὰ από τάληθινά του ποιήματα, ό κ. Προβελέγιος έχει γράψει τῆ «φιλοσοφία τού πόνου». 'Ο ποιητής παρακαλεί τόν πόνο νά τού όργώση βαθύτερα τά σπλάγγνα του, γιατί τότες αὐτός νιώθει φλογερή, κρυφή, εύλογημένη δύναμη, πού τόν πέρνει άπ' αὐτόν τόν κόσμο και τού άνοίγει τά πλάτια ενός άλλουνοῦ άγνωστου, πού ό νοῦς του έλεύτερος λούζεται σέ μυστικά πηγή νέας ζωῆς! Κι' είνε έλεύτερος τότες' γιατί τί έλπίζει πιά; τί φοβάται πιά; τί έχει πιά νά χάσει; Κι' έγώ, μετά τό στριφογύρισμα εκείνο, σά συνήρθα ύστερα από κάμποσον καιρό, είδα τότες νά είμαι έλεύτερος! έλεύτερος άκόμα κ' από τήν καλοδοξία μου από τό φανατισμό της τουλάχιστο, πού είνε σάν μιά πρόληψη! Μα στό ποίημα εκείνο ύπάρχει και μιά ύπερβολή, πού τόν έκαμε νάν τήν πῆ ή φοβερή στιγμή τού πόνου' γιατί λέει, πώς κ' άν πετάει σάν μιά στιγμή ένας χρόνος χαράς, όμως μιά στιγμή αληθινοῦ πόνου φαίνεται μπροστά στό νοῦ μας άλλακερη αϊωνιότητα! Κι' άν φαίνεται τότες, δέν είνε όμοιο! Μόνο ένας χρόνος πέρασε και δέ μου φαίνεται πιά!... Σιγά σιγά ξανάρχεται νέα έλπίδα, πού φέρνει τό φόβο κ' ίσως καινούργιο χάσιμο!

'Εχεις έναν έχτρο μεγάλο, πόνο, τό χρόνο! Μα έσένα, ω άνθρωπε, κ' ό χρόνοσ σέ δολιέβεται' νομίζεις, πώς σου γλυκαίνει τίς πίκρες' μα μόνο παίζει με τῆ συνήθεια, γιὰ νά σε ξαναστριφογυρίσει άξαφνα. Κι' έγώ, όσο χαίρουμαι, πού εκείνος ό πόνος μου περνάει σιγά-σιγά, τόσο φοβάμαι, γιατί περνάει!...

Σε φιλω

ΓΙΑΝΝΗΣ

Φιλολογικά, Καλλιτεχνικά, 'Επιστημονικά, Ειδιόσεις.

Ο κ. Ι. Ψυχάρης έδημοσίευσε εις τό «'Αστυ» άρθρον υπό τόν τίτλον «Καλωσύνη και Τέχνη». Γράφον περι τού ακαδημαϊκού 'Ερεδιᾶ, άντιπαράβάλλει τήν μετριοφροσύνην του και τήν άκονον φροντίδα πρὸς κατασκευήν όσω τό δυνατόν άφύγων και τελειών στίχων, πρὸς τήν άκαμπτον άκαταδεξίαν τινών έκ τών ήμετέρων και τήν περι τήν γλώσσ-